

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 0 1 7 6 3 - 0 / 2022	
Erkezett: 2022 JÚL 27.	
Kezelőiroda:	1 30 db <i>lu</i>

Dr. Farkas Zoltán Sándor Ügyvédi Iroda
Dr. Farkas Zoltán Sándor
ügyvéd

T.
Budai Központi Kerületi Bíróság
Budapest
Budakeszi út 51/B.
1021

Hiv. szám: 30.Bpk.753/2019/5.

útján

ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.). 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő testi sértés büntettének kísérlete, 2 (két) rendbeli, a Btk. 164. (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés szerint minősülő, egy esetben kísérleti szakban maradt testi sértés vétsége, valamint a Btk. 178. § (6) bekezdésébe ütköző kábítószer birtoklásának vétsége miatt indított büntetőügyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a fent hivatkozott ügyszámon meghozott büntetővégzésben alkalmazott jogszabály megsemmisítése érdekében a T. Alkotmánybíróság részére az alábbi alkotmányjogi panaszt terjesztem elő az Abtv. 53. § (2) bekezdésével összhangban a T. Budai Központi Kerületi Bíróságnál.

Indítványozom a T. Budai Központi Kerületi Bíróságnál, hogy Abtv. 53. § (4) bekezdése és a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 665. § (1) bekezdése értelmében a T. Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig a jogerős ügydöntő határozatban kiszabott közérdekű munka büntetés végrehajtását felfüggeszteni szíveskedjen, különös tekintettel arra, hogy az eljárásban hozott döntés kihatással van [REDACTED] terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására, valamint a büntetés kiszabására.

Indítványozom továbbá, hogy a T. Budai Központi Kerületi Bíróság az eljárásban keletkezett iratokat a T. Alkotmánybíróság számára jelen alkotmányjogi panasszal együtt megküldeni szíveskedjen.

T.
Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Hiv. szám: 30.Bpk.753/2019/5.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[REDACTED] indítványozó mellékelt meghatalmazással igazolt (P/1. számú melléklet) jogi képviselőjében – a Dr. Farkas Zoltán Sándor Ügyvédi

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Iroda (képviseli: Dr. Farkas Zoltán Sándor)

útján – az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

I. HATÁROZOTT KÉRELEM

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 744. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg a jogszabályi rendelkezést.

Kérem továbbá a T. Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 45. § (6) bekezdése értelmében arra tekintettel, hogy az alaptörvény-ellenes jogszabály semmisségéből a büntetés, illetve az intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következhet, rendelje el az alapul fekvő eljárás felülvizsgálatát.

Kérem mindemellett a T. Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben a jelen alkotmányjogi panaszban a T. Budai Központi Kerületi Bíróság irányában tett indítványnak a T. Bíróság nem tett volna eleget, úgy az Abtv. 61. § (1) bekezdés c) pontja alapján a T. Alkotmánybíróság a T. Bíróságot a kifogásolt jogszabályhelyen alapuló döntés végrehajtásának felfüggesztésére felhívni szíveskedjen.

Az Abtv. 61. § (1) bekezdésének c) pontja értelmében a büntetés felfüggesztésének indokául előadom, hogy az eljárásban hozott döntés kihatással van az indítványozó büntetőjogi felelősségének megállapítására, valamint a büntetés kiszabására. Mindemellett az indítványozónak kevert típusú személyiségzavara van, szociofóbiás, lakásából kimozdulni is csak nehezen mer, a büntetés végrehajtása tehát személyiségfejlődésére olyan jelentősen hátrányos behatással is lehet, mely visszaveti társadalmi integrációjának folyamatát.

II. BEFOGADHATÓSÁGI KRITÉRIUMOK

1. Az indítványozó jogosultsága és érintettsége

Az indítványozó természetes személy, magyar állampolgár. Az Alaptörvény (At.) I. cikk (1) bekezdése értelmében indítványozó élve született természetes személyi minőségéből fakadóan tehát alapjogi szempontból jogképes, alapjogi jogalanyisággal rendelkezik.

Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz-eljárások esetén jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, aki a bíróság eljárásában fél volt, akire a döntés rendelkezést tartalmaz, vagy akinek jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.

Az indítványozó az eljárásban terhelti minőségben vett részt, az alaptörvény-ellenes jogszabályt alkalmazó bírói döntés büntetőjogi felelősségét állapítja meg, vele szemben közérdekű munka büntetés került kiszabásra. Mindezek alapján az indítványozó az egyedi ügyben érintett természetes személynek minősül, így indítványtételi jogosultsággal és érintettséggel is rendelkezik, vagyis az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontja alapján az alkotmányjogi panasz e befogadhatósági kritérium tekintetében befogadható.

2. A T. Alkotmánybíróság hatásköre

Az At. 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasz alapján a T. Alkotmánybíróság felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az At. 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján, ha az Alkotmánybíróság a 24. § vagy a 25-26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.

Mivel az indítványozó a fent hivatkozott ügyszámon meghozott bírósági döntés meghozatalának alapjául szolgáló törvényi rendelkezést támadja jelen alkotmányjogi panaszban, melyet At.-ellenesnek tart, és melynek megsemmisítését kéri a T. Alkotmánybíróságtól, így a T. Alkotmánybíróság hatásköre megállapítható, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontja alapján az alkotmányjogi panasz e befogadhatósági kritérium tekintetében befogadható.

3. Vizsgálendő bírói döntés és az abban alkalmazott At.-ellenes jogszabályhely, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényege

A T. Alkotmánybíróság eljárásában vizsgálni kívánt jogszabályhely az indítványozóval szemben a 30.Bpk.753/2019/5. számú büntetővégzésben (P/2. számú melléklet) került alkalmazásra. Az indítványozó a hivatkozott büntetővégzés vonatkozásában tárgyalás tartását kérte, azonban mentális és egészségügyi állapota okozta rosszullét miatt a megjelenést az előkészítő ülésen elmulasztotta. Távollétét az indítványozó ezt követően utólagosan kimentette, a T. Bíróság pedig lefolytatta az eljárást.

Az eljárásban meghozott 22.B. 1072/2019/114. ügyszámon hozott ítélettel (P/3. számú melléklet) szemben az ügyész és a védő fellebbezett. A Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 32.Bf.9400/2021/14. számú végzésével (P/4. számú melléklet) az ítéletet a Be. 744. § (3) bekezdésére hivatkozva hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A végzéssel szemben a védő jelentett be fellebbezést. A Fővárosi Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság végzését 5.Hkf.20/2022//2021/6. számú végzésével (P/5. számú melléklet) helybenhagyta. Az új eljárásban az elsőfokú bíróság a P/2. számú mellékletben csatolt büntetővégzést jogerősítő záradékkal látta el 2022. április 29. napján.

A Be. 744. § az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„(1) A tárgyalás tartására irányuló indítványt az indítványozó az előkészítő ülés megkezdéséig visszavonhatja.

(2) A vádlott javára más által bejelentett tárgyalás tartása iránti indítványt az indítványozó csak a vádlott hozzájárulásával vonhatja vissza, e rendelkezés az ügyészség indítványára nem vonatkozik.

(3) A tárgyalás tartását indítványozó személynek az előkészítő ülésen való jelenléte kötelező. Ha az előkészítő ülésen nem jelenik meg és magát alapos okkal, előzetesen, haladéktalanul nem menti ki, úgy kell tekinteni, mint aki az indítványt visszavonta.”

Az indítványozó fenntartja, hogy az elsőfokú bíróság ítélete anyagi jogi szempontból nem megalapozott, melynek megállapítása érdekében fellebbezését a védő a másodfokú bírósághoz bejelentette. Mindazonáltal indítványozó álláspontja az, hogy a Be. 744. § (3) bekezdése, mely alapján a másodfokú és harmadfokú bíróság az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította, valamint mely jogszabályhely alkalmazásra került vele szemben a jogerősítő záradékkal ellátott büntetővégzésben – így alapjogainak sérelme a *büntetővégzés jogerősítő záradékkal történő ellátásával állt be* – alkotmányellenes, mivel az alaptörvény-ellenesen korlátozza az At. XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való, azon belül is az igazságos tárgyaláshoz való jogát a jelen alkotmányjogi panasz indokolásában kifejtettek szerint.

Az igazságos tárgyaláshoz való jog, mint a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványának alapjogi jellegét a T. Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint Alaptörvényben biztosított jognak ismeri el:

„(...) Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nevesíthetők a **tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok**. Ezek különösen: a bírósághoz fordulás joga, a **tárgyalás igazságossága** (ami nem garantálja a döntés igazságosságát), a **tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye**, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű időn belüli elbírálás. A szabály de facto nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége (...).”

/21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, [57] bekezdés/

Indítványozó fenntartja továbbá, hogy a másodfokú és harmadfokú határozatokkal alkalmazni rendelt Be. 744. § (3) bekezdése által járulékosan sérült az At. XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt joga, mely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Fenntartja ugyanis, hogy az elsőfokú büntetővégzésben megállapított tényállás nem helytálló, a büntető anyagi jogot vele szemben helytelenül alkalmazták, azonban a Be. 744. § (3) bekezdésének alkalmazása által nem volt lehetősége arra, hogy a P/2. számon csatolt büntetővégzés rendelkező részével és indokolásával szemben jogorvoslatot keressen.

Mindezek alapján, mivel az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja alapján az indítványozónak a bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán Alaptörvényben biztosított jogának olyan sérelme következett be, amely alapvető alkotmányossági jelentőségű, így az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b)-d) pontja, valamint f) pontja alapján az alkotmányjogi panasz a hivatkozott befogadhatósági kritériumok tekintetében befogadható.

4. Az elérhető jogorvoslatok kimerítése, határidő

Az indítványozó valamennyi rendelkezésére álló rendes jogorvoslatot kimerítette azzal, hogy a Fővárosi Ítéltáblához, mint harmadfokú bírósághoz fordult fellebbezéssel. A Be. 744. § (3) bekezdése, mint At.-ellenes jogszabályhely az indítványozóval szemben ugyanakkor a P/2. számú mellékletként csatolt büntetővégzés jogerősítő záradékkal történő ellátásával került alkalmazásra, 2022. április 29. napján, így az alapjogi jogsérelmet kiváltó határozatnak a büntetővégzést kell tekinteni. A büntetővégzéssel szemben felülvizsgálati ok nem áll fenn, további jogorvoslati lehetőség nincs az indítványozó számára biztosítva.

A Be. 455. § (1) bekezdése alapján a határozatot a jelenlévőkkel kihirdetés, egyébként kézbesítés útján kell közölni. Az indítványozó védője, mint kézbesítési megbízottja számára a sérelmezett döntés 2022. május 16. napján került kézbesítésre, az indítványozó számára a kézbesítési megbízott a sérelmezett döntést 2022. július 4. napján adta át (P/6. számú melléklet).

Mindezek alapján az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontja szerint valamennyi rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette, további jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva, valamint indítványozó jelen alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül nyújtja be. Az alkotmányjogi panasz e befogadhatósági kritériumok tekintetében befogadható.

III. TÉNYÁLLÁS

Indítványozóval szemben a Budapest XI. és XXII. Kerületi Ügyészség a B. XI. 776/2017/14. számú, 2019. április 17. napján kelt, a bíróságra 2019. április 24. napján érkezett vádiratával [REDACTED] ellen a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő súlyos testi sértés büntettének kísérlete, 2 rendbeli a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő könnyű testi sértés vétsége és a Btk. 178. § (6) bekezdésébe ütköző kábítószer fogyasztásával elkövetett kábítószer birtoklásának vétsége miatt emelt vádat.

A T. Budai Központi Kerületi Bíróság a vádat a Be. 740. § szerinti büntetővégzés meghozatalára irányuló külön eljárás keretében 2019. május 23. napján a P/2. számon mellékelt büntetővégzéssel bírálta el. Az indítványozó és védője a Be. 742. § (2) bekezdés értelmében 2019. június 5. napján tárgyalást tartását kérte. A T. Budai Központi Kerületi Bíróság az indítványozót 2019. szeptember 23. napjára idézte előkészítő ülésre (P/7. számú melléklet). Az előkészítő ülés kezdetét megelőzően az indítványozó és a védő előzetesen jelezte, hogy 15-20 perces késéssel fognak az előkészítő ülésre megérkezni a terhelt egészségügyi és mentális állapotából kifolyólag, ám végül csak háromnegyed órás késéssel tudtak megjelenni, így az előkészítő ülés megtartására nem került sor. Indítványozó előadja, hogy többszöri fizikai és pszichés bántalmazás talaján kialakult pszichés állapota miatt nem tudja a lakást elhagyni, melyet orvosi igazolással tanúsított (P/8. számú melléklet). A T. Budai Központi Kerületi Bíróság a védő indítványozóra vonatkozó igazolási kérelmét elfogadta, az ügyet 2021. május 07. napján kihirdetett és 2021. június 14. napján írásba foglalt, P/3. számon mellékelt ítélettel bírálta el. Indítványozó kifejezett kérelmére külön rá kívánunk mutatni, hogy az eljárásban a koronatanú, [REDACTED] meghallgatása nélkül hozta meg a T. Bíróság ítéletét.

A védő és az ügyész a döntéssel szemben fellebbeztek, az ügyész eljárási okból. A T. Fővárosi Törvényszék az ügyészi fellebbezést elfogadta, megállapította, hogy a Be. 744. § (3) bekezdése alapján, ha a terhelt az előkészítő ülésen nem jelenik meg és magát alapos okkal, előzetesen, haladéktalanul nem menti ki, úgy kell tekinteni, mint aki az indítványt visszavonta. Következésképpen a T. Törvényszék szerint az elsőfokú bíróság relatív eljárási hibát ejtett, így az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította egyidejűleg felhívva az elsőfokú bíróságot a büntetővégzés jogerőt tanúsító záradékkal való ellátására (P/4. számú melléklet, [20]-[28] bekezdés).

A védő a másodfok hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító végzésével szemben fellebbezést nyújtott be, azonban a T. Fővárosi Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság a P/5. számú mellékletként csatolt végzésével a másodfokú bíróság végzését helybenhagyta (P/5. számú melléklet, [27]-[33] bekezdés).

Az elsőfokú bíróság a P/2. számú mellékletként csatolt büntetővégzést 2022. április 29. napján jogerősítő záradékkal látta el, így a harmadfokú bíróság indokolásában kifejtett Be. 744. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés joghatása az indítványozóval szemben ekkor váltotta ki az At. XXVIII. cikk (1) bekezdésében, valamint az At. XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított alapjogok sérelmét.

IV. ALAPTÖRVÉNY-ELLENESSÉG JOGI INDOKOLÁSA

1. A korlátozott alapjog

Az At. I. cikk (1) bekezdése értelmében az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani, védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége. [REDACTED] mint ember, élve született természetes személy így az At.-ben biztosított alapjogok jogosultja az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján alapjogi jogképességgel rendelkezik. Alapvető jogait az állam köteles tiszteletben tartani, az abba történő indokolatlan és önkényes beavatkozástól köteles tartózkodni (negatív kötelezettség).

Az At. XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. A tisztességes eljáráshoz való jog így alapjog, amelynek részjogosítványa az igazságos tárgyaláshoz való jog.

Az Alkotmánybíróság következetes és régóta fennálló gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog abszolút, vagyis korlátozhatatlan alapjog, részjogosítványai ugyanakkor korlátozhatóak:

*„Az [Alkotmány]57. § (1) bekezdésében meghatározott garanciák: **mindenki joga arra, hogy az ellene emelt vádat vagy valamely perben jogait és kötelezettségeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el, a „bírósághoz való jog” megannyi konkrét feltételét tartalmazzák, amelyek nem abszolútak abban az értelemben mint például az említett ártatlanság vétele, de amelyek az általános szabály szerinti mérlegelésnek mégis abszolút korlátai. Nincs olyan szükségesség, amely miatt a tárgyalás „tisztességes” voltát arányosan ugyan, de korlátozni lehetne; hanem a tisztességes tárgyalás fogalmán belül alakítandó ki olyan ismérvszisztem, amely annak tartalmát adja, s csak ezen belül értékelhető bizonyos korlátozások szükséges és arányos volta. (Ugyanígy***

saját dogmatikája van annak, mi számít „bírósnak”, mikor „törvényes”, „független” és „pártatlan” az eljáró testület stb.)”

/6/1998. (III. 11.) AB határozat/

Az Alkotmánybíróság a hivatkozott gyakorlatát az At. hatálya alatt is fenntartotta:

„(...) Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a **tisztességes eljárás**hoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye (...). A tisztességes eljárás

hoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja (...). Ez a megközelítés összhangban áll az Alkotmánybíróság következetes - régóta töretlen - gyakorlatával. Az Alkotmánybíróság ugyanis már a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban rámutatott, hogy az alapjogok korlátozásának azok lényeges tartalma a határa. Valamely alapjog lényeges tartalmát pedig „az a korlátozás sérti, amely - valamely más alapvető jog vagy alkotmányos cél érdekében - nem elkerülhetetlenül szükséges, továbbá, ha szükséges is, a korlátozás által okozott jogsérelem az elérni kívánt célhoz képest aránytalan” (...).

Emellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban a tisztességes bírósági eljárás egyes részjogosítványai esetében további kritériumok határozhatók meg, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét esetekben sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett (...).

/21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, [59]-[60] bekezdés/

A Be. 740. § értelmében „A bíróság az ügyészség indítványára vagy hivatalból háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén tárgyalás mellőzésével, az ügyiratok alapján büntetővégzést hoz, ha

a) az ügy megítélése egyszerű,

b) a vádlott szabadlábon van vagy más ügyben tartják fogva, és

c) a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető.”

A Be. 744. § (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy: „A tárgyalás tartását indítványozó személynek az előkészítő ülésen való jelenléte kötelező. Ha az előkészítő ülésen nem jelenik meg és magát alapos okkal, előzetesen, haladéktalanul nem menti ki, úgy kell tekinteni, mint aki az indítványt visszavonta.”

A Be. 744. § (3) bekezdése tehát abban az esetben, ha a terhelt előzetes kimentés hiányában nem jelenik meg az előkészítő ülésen, korlátozza a terhelt (így indítványozó) azon jogát, hogy büntetőjogi felelősségét a törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

Az At. I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítványozó alapjogának korlátozása csak akkor lehetne At.-konform, amennyiben a jogkorlátozás megfelelné az Alkotmánybíróság által

alkalmazott szükségességi-arányossági teszt kritériumrendszerének, mely At.-nek való megfelelés az alábbiakban kifejtettek alapján nem áll fenn.

2. Legitim cél

Az At. I cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében korlátozható. Az alapjog-korlátozásnak tehát olyan *legitim célt* kell szolgálnia, amelyet más személy alapjoga, vagy valamely At.-ben foglalt alkotmányos érték képez.

Indítványozó rámutat, hogy a büntetőeljárás az állami büntetőigény érvényesítésének széleskörű garanciákkal biztosított, jogilag szabályozott eszközrendszere. Mindezek alapján – főszabály szerint – a büntetőeljárás kétoldalú, eljárásjogi jogviszony, melyben az állam áll szemben az alapjogok jogosultjával, így más alapjogi jogképességgel rendelkező személy alapjoga az eljárásjogi jogviszonyban csak kivételesen válik érintetté (így például a bizonyítási eljárásban, illetve a büntetőeljárás egyéb alanyainak jogai vonatkozásában). Következésképpen a jelen alkotmányjogi panasz tárgyát képező ügyben a jogkorlátozás legitim céljaként más alapjoga nem merül fel, hiszen a kifogásolt jogszabályhely az állam és az alapjog jogosultjának eljárási jogviszonyában értelmezendő.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanakkor a büntetőeljárás késedelem nélküli lefolytatása főszabály szerint az alapjog-korlátozás legitim céljaként elismerhető alkotmányos értéket képez:

„Az Alkotmánybíróság ezen a ponton szükségesnek tartja, hogy felidézze több határozatában hangsúlyozott azon megállapítását is, amely szerint a büntető hatalom gyakorlása, a büntetőjogi felelősségre vonás az állam alkotmányos kötelezettsége (...). „A bűncselekmények a társadalom jogi rendjének sérelmét jelentik és a büntetés joga kizárólag az államot mint közhatalmat illeti. A büntető igazságszolgáltatás állami monopóliumából [ezért] a büntetőigény érvényesítésének kötelezettsége következik.” (...) „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az államnak a társadalommal szembeni alkotmányos kötelezettsége a büntetőigény késedelem nélküli érvényesítése [...]. Ha tehát a jogalkotó valamely magatartást büntetendőnek nyilvánít, köteles gondoskodni arról, hogy a felelősségre vonásra azzal összefüggésben ténylegesen sor kerüljön.” (...) Rámutat továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „a jogellenes cselekmények mind az egyén, mind a társadalom és a jogrend szintjén alkalmasak sérelem okozására. Ez utóbbi körbe tartozó, vagyis a társadalom és a jogrend hátrányára megvalósult sérelmek felismerése vezetett az állam büntető hatalmának, az állami büntetőigénynek az elismeréséhez. A büntetőhatalom gyakorlása egyrészt a büntető jogszabályok megalkotásában, másrészt ezen szabályok alkalmazásában, vagyis a bűncselekmények üldözésében és az elkövetők felelősségre vonásában nyilvánul meg. A büntető jogszabályok így nem csupán az állami büntetőhatalom gyakorlásának a termékei, hanem - egyúttal - a hatalomgyakorlás alapját is biztosítják, és a kereteit is meghatározzák (...).”

/19/2021. (V. 27.) AB határozat, [85] bekezdés/

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában mindazonáltal alkotmányos értéként értékelhető kötelezettség a büntetőeljárásban a valósághű tényállás megállapítása és az az alapján történő ítélezés is, amely az eljárás irataiból, az eljárás alanyainak meghallgatása nélkül nem állapítható meg:

„(...) A Be. 163. § (2) bekezdése értelmében a büntetőeljárásban a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a döntését valósághű tényállásra alapozza. Ennek következtében az említett hatóságok egyike sem mondhat le eljárási feladatainak teljesítése során a valósághű tényállás felderítéséről és megállapításáról. Ez ideális esetben akkor valósul meg, ha az eljárás jogerős befejezésekor megállapított tényállás valamennyi - az anyagi jogszabály alkalmazása szempontjából - jelentős elemében megfelel a valóságnak.”

/20/2020. (VIII. 4.) AB határozat, [80] bekezdés/

A jelen alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben azzal, hogy indítványozó a Be. 742. § (2) bekezdéséből eredő jogánál fogva kezdeményezte a büntetővégzés elfogadása helyett a tárgyalás tartását, azon szándékát fejezte ki, hogy az ellene emelt vádat a törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson bírálja el, az eljárás ügyiratai helyett a bizonyítási eljárás során feltárt valósághű tényállásra alapozva.

Mindebből következik, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban konkuráló legitim célként jelenik meg az indítványozó igazságos tárgyalás tartásához való alapjoga, valamint az állam kötelezettsége a büntetőigény késedelem nélküli érvényesítésére.

Indítványozó előadja, hogy álláspontja szerint bár a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárás valóban alkotmányos érdeket, így legitim célt szolgál, ugyanakkor azzal, hogy indítványozó kezdeményezte a tárgyalás tartását, a büntetőeljárás általános szabályaival lefolytatott eljárásban kívánta büntetőjogi felelősségre vonásának lefolytatását, valamint védekezésének előadását. Következésképpen – az Alkotmánybíróság gyakorlatából is kitűnően – az általános eljárási szabályok alkalmazásával az eljárásban megjelenik a valósághű tényállás, így az anyagi igazság feltárásának a Be. 163. § (2) bekezdéséből fakadó állammal szembeni követelménye. Mindennek eredményeképpen a büntetőigény késedelem nélküli érvényesítésének igényével szemben a tárgyalás tartásának kezdeményezése eredményeként nem pusztán az indítványozó igazságos tárgyaláshoz való joga jelenik meg konkuráló érdekként, hanem az állami szervek, így a bíróságok azon kötelezettsége is, hogy döntésüket valósághű tényállásra alapozzák.

Indítványozó rámutat, hogy a tárgyalás tartásával olyan változás következik be a büntetővégzés meghozatalára irányuló külön eljárás szerinti büntetőeljárásban, amelynek eredményeként megváltozik az eljárás célja. Másként megfogalmazva, a tárgyalás tartásának kezdeményezésével háttérbe szorul a büntetőigény késedelem nélküli érvényesítésének igénye és előtérbe kerül a valósághű tényállás megállapításának állami kötelezettsége és az indítványozó igazságos tárgyaláshoz való joga. Ennek eredményeként a célváltozás következtében háttérbe szorul az a legitim cél is, amely a büntetővégzés meghozatalára irányuló külön eljárást igazolja. Az eljárás formájában bekövetkező változás eredményeként tehát eltűnik az a legitim cél, amely igazolhatná a Be. 744. § (3) bekezdés szerinti, az eljárás késedelem nélküli lefolytatásával igazolt jogkorlátozást, nevesítve, hogy a megjelenés hiányában a tárgyalás tartására vonatkozó indítványt visszavontnak kell tekinteni.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) gyakorlatában a tárgyalás tartásának mellőzése a következőképpen jelenik meg (elsőként a dogmatikai tisztaság érdekében eredeti nyelven, majd az idézetet követően szabadfordításban):

„That said, the obligation to hold a hearing is not absolute (see Håkansson and Sturesson v. Sweden, 21 February 1990, § 66, Series A no. 171-A). There may be proceedings in which an oral hearing may not be required: for example where there are no issues of credibility or

contested facts which necessitate a hearing and the courts may fairly and reasonably decide the case on the basis of the parties' submissions and other written materials (...).

(...) Although the earlier cases emphasised that a hearing must be held before a court of first and only instance unless there were exceptional circumstances that justified dispensing with one (...).

While it may be noted that the above-mentioned cases in which an oral hearing was not considered necessary concerned proceedings falling under the civil head of Article 6 § 1 and that the requirements of a fair hearing are the most strict in the sphere of criminal law, the Court would not exclude that in the criminal sphere the nature of the issues to be dealt with before the tribunal or court may not require an oral hearing. Notwithstanding the consideration that a certain gravity attaches to criminal proceedings, which are concerned with the allocation of criminal responsibility and the imposition of a punitive and deterrent sanction, it is self-evident that there are criminal cases which do not carry any significant degree of stigma. There are clearly "criminal charges" of differing weight. (...)

„Ahogy arra utalt [az EJEB], a kötelezettség a bírósági tárgyalás tartására nem abszolút [korlátozhatatlan értelemben] (lásd: Håkansson and Stureson kontra Svédország ügy, 1990. február 21, § 66, Series A no. 171-A). Előfordulhatnak olyan eljárások, melyekben a személyes bírósági tárgyalás lefolytatása nem szükséges: ilyenek azok az ügyek, melyekben nincs [a bizonyíték] meggyőző ereje, vagy a kétségbe vont tényállás vonatkozásában olyan körülmény, amely szükségessé tenné a bírósági tárgyalás tartását és a bíróságok tisztességes és indokolható ügydöntő határozatot képesek hozni a felek beadványai és más az eljárásban rendelkezésre álló írásbeli dokumentum alapján (...) Mindemellett, korábbi ügyek azt támasztották alá, hogy bírósági tárgyalás tartása szükséges az olyan bíróság előtt, amely első fokon jogerős ügydöntő határozatot hoz, hacsak nem rendkívüli körülmények indokolják a [tárgyalás] mellőzését (...). [Az EJEB] kiemeli továbbá, hogy az említett ügyekben, amelyekben nem volt szükséges tárgyalás tartása a [Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, Róma, 1950. november 4., másként: Emberi Jogok Európai Egyezménye, továbbiakban: EJE] 6. cikk 1) bekezdése alapján, mind a polgári értelmezési alakzat alatt kerültek vizsgálatra, míg a büntetőjogi értelmezési alakzatban a tisztességes bírósági tárgyalás tartásának garanciális követelményei sokkal szigorúbb vizsgálat alá esnek. Az EJEB önmagában nem zárja ki a lehetőségét, hogy létezzen olyan büntetőügy, mely olyan bíróság által kerüljön elbírálásra, ami nem tart tárgyalást. Bár a büntetőeljárások jellegéből következik egyfajta többletkövetelmény /súlyozottság/, amelyet a büntetőjogi felelősség megállapítása, illetve a büntető és elrettentő szankció kiszabása indokol, magától értetődik, hogy vannak olyan ügyek, melyekkel nem járnak azonosan jelentős fokú jellemzők. Nyilvánvaló, hogy léteznek különböző súlyú vádak. (...)"

/Jussila kontra Finnország ügy, 73053/01. kérelmezői szám, 2006. november 23., 41-43. bekezdés/

„In the applicant's case, the Court observes that the jurisdiction of the Administrative Court of Appeal was not limited to matters of law but also extended to factual issues. (...). It is true that the written medical evidence was of considerable importance to the determination of this issue. However, the physicians giving their opinion in the case were not in agreement; (...) In requesting an oral hearing, the applicant stated that he wished to be heard about, inter alia, the costs of his consumption of fluids. In these circumstances, it appears that an oral hearing could have provided information of relevance to the determination of the case.

Having regard to the foregoing, the Court cannot find that there were exceptional circumstances which justified dispensing with a hearing. Having expressly requested an oral

hearing in the Administrative Court of Appeal, the applicant was thus entitled to such a hearing before that instance.

The refusal by the Administrative Court of Appeal to hold an oral hearing amounted therefore to a violation of Article 6 § 1 of the Convention."

„A kérelmező konkrét ügyében az EJEB azt vizsgálta, hogy a közigazgatási fellebbviteli bíróság felülbírálati jogköre nem volt korlátozva a jogkérdés felülbírálatára, hanem az kiterjedt a tényállás felülvizsgálatára is [a.k.a. reformatórius perorvoslati rendszer] (...). Igaz, hogy az írásbeli egészségügyi szakvélemény tartalma meghatározó bizonyítéknak minősült az ügyben. Mindazonáltal, az ügyben eljáró igazságügyi orvosszakértői vélemények ellentmondóak voltak (...) Azzal, hogy a kérelmező tárgyalás tartását kérte, azt állította, hogy kéri meghallgatását többek közt a folyadékfogyasztásának költségei vonatkozásában. E körülmények között egy személyes bírósági tárgyalás tartása során [a kérelmező] az ügy megítéléséhez szükséges alapvető jelentőségű információkat tudott volna nyújtani. A kifejtett körülmények alapján az EJEB nem talált olyan rendkívüli körülményt, amely igazolta volna a bírósági tárgyalás tartásának mellőzését. A tárgyalás tartásának igénylésével így a kérelmező jogosult lett volna az adott eljárásban a bírósági tárgyaláson való meghallgatásra. A tárgyalás tartásának visszautasítása így [az EJEE] 6. cikk 1) bekezdésének sérelmét okozta."

/Salomonsson kontra Svédország, 38978/97. kérelmezői szám, 2002. november 12., 39-40. bekezdés/

„The Court first finds that the entitlement to a “public hearing” in Article 6 § 1 necessarily implies a right to an “oral hearing”. However, the obligation under Article 6 § 1 to hold a public hearing is not an absolute one. Thus, a hearing may be dispensed with if a party unequivocally waives his or her right thereto and there are no questions of public interest making a hearing necessary. A waiver can be done explicitly or tacitly, in the latter case for example by refraining from submitting or maintaining a request for a hearing (...).

Furthermore, a hearing may not be necessary due to exceptional circumstances of the case, for example when it raises no questions of fact or law which cannot be adequately resolved on the basis of the case-file and the parties’ written observations (...)./

„Az EJEB megállapítja, hogy a nyilvános tárgyaláshoz való jog [az EJEE] 6. cikk 1) bekezdése alapján szükségszerűen magában foglalja a „személyes tárgyaláshoz való jogot”. Mindazonáltal, [az EJEE] 6. cikk 1) bekezdése alapján fennálló jog és állami kötelezettség nem abszolút [korlátozhatatlan értelemben]. Ez alapján a tárgyalás akkor mellőzhető, ha az eljárás alanya minden kétséget kizáróan lemond a tárgyalás tartásához való jogáról és nincs olyan kiemelt társadalmi érdek, amely a tárgyalás tartását szükségessé tenné. A lemondás lehet kifejezett vagy hallgatásban megnyilvánuló, utóbbi esetben ilyen magatartás lehet például a tárgyalás tartásának kérelmezésétől való tartózkodás, vagy a kérelem fenntartásától való elállás is (...). Mindemelllett a tárgyalás tartása akkor sem szükséges, ha a tárgyalás tartásának mellőzését rendkívüli körülmények igazolják, mely esetnek minősül különösen, ha az ügyben felmerülő tény-, vagy jogkérdések nem megkérdőjelezhetőek és az ügy megfelelően elbíráltató az eljárás dokumentumai és az eljárás alanyainak írásbeli észrevételei alapján (...)."

/Döry kontra Svédország ügy, 28394/95. kérelmezői szám, 2002. november 12., 37. bekezdés/

Az EJEB gyakorlatában tehát nem kizárt a tárgyalás mellőzése, ugyanakkor a tárgyalás mellőzésének kritériumrendszere tekintetében megállapítható a fenti ügyek rendelkezéseit együtt olvasva, hogy a kevésbé szigorú garanciákkal biztosított polgári és közigazgatási

eljárások esetén is akkor jogszerű a tárgyalás mellőzése, ha (i) a tárgyalásról lemondó tartalmú nyilatkozatként értékelhető cselekményt valósít meg az eljárás alanya, vagy a tárgyalás tartásáról lemondás az eljárás alanyának hallgatásából ered, (ii) nincs olyan társadalmi érdek, amely a tárgyalás tartását szükségessé tenné, vagy (iii) nincs olyan tény-, vagy jogkérdés, amelyet az ügyiratok alapján ne lehetne eldönteni. Az EJEB ugyanakkor rámutatott gyakorlatában, hogy a büntetőeljárásokban bár szintén nem kizárt a tárgyalás tartása nélküli eljárás, az egyéb eljárásoknál figyelembe vett kritériumok szigorúbban értékelendők.

Jelen ügyben indítványozó kifejezett nyilatkozattal élt arról, hogy tárgyalás tartását szeretné arra hivatkozva, hogy az ügyiratok alapján megállapított tényeket, valamint büntetőjogi felelősségének megállapításakor alkalmazott jogi érvelés megalapozottságát vitatná. Az elsőfokú bíróság az ügyben mindemellett elismerte indítványozó ezen álláspontját, illetve kifejezésre juttatta azt, hogy indokolt lehet az ügyben jelentős tény-, és jogkérdések tárgyaláson történő vizsgálata, mikor a törvény rendelkezése ellenére lefolytatta az eljárást. Bár a korábban jelzettek alapján az indítványozó az elsőfokú bíróság anyagi jogi álláspontjával, valamint a megállapított tényállással nem ért egyet, mégis akként foglal állást, hogy az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, mely szerint az ügyben jelentős tény-, és jogkérdések tárgyaláson történő vizsgálata indokolt volt, egyetért.

Mindezekből következik, hogy az EJEB gyakorlata szerint sem áll fenn olyan indok – azaz legitim cél – amely az indítványozót megfoszthatná az igazságos tárgyalás tartásához való jogától.

Összegezve, a Be. 740. § szerinti büntetővégzés meghozatalára irányuló különeljárásban a tárgyalás tartásának indítványozásával a konkuráló igazságos tárgyaláshoz való *alapjog* és a bizonyítás lefolytatásával megállapított valósághű tényállásra alapozott döntés, mint *alkotmányos értékkel* szemben háttérbe szorul az a legitim cél, amely a Be. 744. § (3) bekezdés szerinti jogkorlátozást, vagyis az indítványozó igazságos tárgyalás lehetőségétől való megfosztását indokolná, a jogkorlátozás tehát nem felel meg az At. I. cikk (3) bekezdésében foglalt kritériumoknak, így kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Be. 744. § (3) bekezdését megsemmisíteni szíveskedjen.

3. Alkalmasság

Feltéve, de meg nem engedve, hogy a T. Alkotmánybíróság akként foglalna állást, hogy a Be. 744. § (3) bekezdés alkotmányos érték védelmét, mint legitim célt szolgálná, úgy indítványozó előadja, hogy a jogkorlátozás nem *alkalmas* a legitim cél megvalósítására.

A legitim cél ugyanis – a korábbiakban kifejtettekkel összhangban – a büntetőeljárás késedelem nélküli lefolytatása. Mindazonáltal e kritériumnak, ahogy arra indítványozó korábban utalt, együttesen kell érvényesülnie a valósághű tényállás megállapításának követelményével, ahogy arra az Alkotmánybíróság már igen korai gyakorlatában is rámutatott:

„Az anyagi igazságosság jogállami követelménye a jogbiztonságot szolgáló intézményeken és garanciákon belül maradván valósulhat meg. >>Az anyagi igazság érvényesülésére<< éppúgy nem biztosít (nem biztosíthat) alanyi jogot az Alkotmány, mint ahogy arra sem, hogy egyetlen bírósági ítélet se legyen törvénytörő. Ezek a jogállam céljai és feladatai, amelyek megvalósulása érdekében megfelelő – elsősorban eljárási garanciákat nyújtó –

intézményeket kell létrehoznia, és az érintett alanyi jogokat garantálnia. Az Alkotmány tehát az anyagi igazság érvényrejuttatásához szükséges és az esetek többségében alkalmas eljárásra ad jogot. Az 57. §-a bírósági eljáráshoz biztosít alanyi jogot, s nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz.”

/9/1992. (I. 30.) AB határozat/

A hivatkozott – és az At. hatálya alatt fenntartott – gyakorlatból kiolvasható, hogy az alkotmány alanyi alapjogot biztosít az anyagi igazság érvényre juttatását szolgáló büntetőeljárásra. Így a büntetőeljárás késedelem nélküli lefolytatásának szükségszerűen együtt kell érvényesülnie az említett joggal.

Az a jogkorlátozás, mely szerint, ha bármely *előzetesen ki nem mentett* okból nem jelenik meg a terhelt a büntetővégzés meghozatalára irányuló külön eljárásban tárgyalás tartásának indítványozása esetén az előkészítő ülésen, nem alkalmas arra, hogy a két alkotmányosan elismert érdeket egyszerre szolgálja. A hatályos szabályozás értelmében ugyanis abban az esetben, ha a mindennapi életben előforduló, vagy rendkívüli bármely, előre nem látható körülmény merülne fel a terhelt oldalán, amelynek eredményeképp nem tudna megjelenni az előkészítő ülésen, a Be. nem csak őt fosztja meg attól a jogától, hogy büntetőjogi felelősségéről olyan igazságos tárgyaláson döntsenek, ahol védekezését előadhatja, de a szabályozás negligálja azt az alkotmányos érdeket is, hogy az állami büntetőhatalmat gyakorló bírő a valósághű, bizonyítási eljáráson feltárt tényállásra alapozhassa ügydöntő határozatát.

Mindezek alapján a Be. 744. § (3) bekezdése egyoldalúan szolgálja a büntetőeljárás késedelem nélküli lefolytatásának alkotmányos érdekét, negligálva a büntetőeljárás elsődleges céljait, valamint a terhelt At.-ből fakadó alapjogait, így az **nem alkalmas a büntetőeljárás késedelem nélküli lefolytatását megelőző, a büntetőeljárás elsődleges célját képező alkotmányos érdek, a valósághű tényállás alapján megvalósított ítélkezés érvényre juttatására.** Mindezek alapján a jogkorlátozás nem felel meg az At. I. cikk (3) bekezdésében foglalt kritériumoknak, így kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Be. 744. § (3) bekezdését megsemmisíteni szíveskedjen.

4. Szükségesség

Feltéve, de meg nem engedve, hogy a T. Alkotmánybíróság akként foglalna állást, hogy a Be. 744. § (3) bekezdése szerinti jogkorlátozás alkalmas egy fennálló legitim cél érvényre juttatására, indítványozó előadja, hogy a jogkorlátozás a T. Alkotmánybíróság gyakorlata alapján nem felel meg a **szükségesség** kritériumának.

A **belső szükségesség** az Alkotmánybíróság gyakorlatában a normaalkotás – így a törvényhozás – a lehető legkisebb mértékű alapjogba való beavatkozás elvét tükrözi:

„[a]z állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközéhez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása,

ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.”

/24/2014. (VII. 22.) AB határozat, [134] bekezdés/

Indítványozó előadja, hogy nem pusztán a lehetősége áll fenn annak, hogy az igazságos tárgyaláshoz való jogtól való Be. 744. § (3) bekezdése szerinti megfosztásnál enyhébb beavatkozás történjen indítványozó alapjogába, de illet a büntetőeljárás törvény is biztosítana a rendelkezés hiányában. Az általános szabályok szerinti eljárásban szintén kötelező az előkészítő ülésen a terhelt jelenléte, azonban abban az esetben a Be. 501. § (1) bekezdése szerint az eljáró bíróság a Be. szabályai szerint intézkedik a vádlott megjelenésének biztosítása iránt, így a Be. 432. § (1) bekezdése szerint intézkedhet az elővezetés, vagy az elfogatóparancs kibocsátása iránt.

Mivel a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban a teljes eljárás lefolytatása a terhelt kérelmére történik, így nem kizárt az, hogy a meg nem jelenő terheltet az eljáró bíróság többszankcióval sújtsa, azonban a szankciónak az idézett alkotmánybíróági gyakorlat fényében az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszköznek kell lennie. Indítványozó előadja, hogy a Be.-ben jelenleg is biztosítottak olyan lehetőségek az eljárási kötelezettségek megszegése esetén, melyek enyhébb beavatkozást jelentenek a terhelt tisztességes tárgyaláshoz való alapjogába. Ilyen enyhébb jogkorlátozás lehet például a Be. 127. § (1) bekezdése szerinti rendbírság kiszabása.

A kifejtettek szerint megállapítható, hogy van lehetőség a terhelt alapvető jogába való enyhébb beavatkozásra a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban tárgyalás tartásának kérését követően az előkészítő ülés elmulasztásának esetén, mint a Be. 744. § (3) bekezdés szerinti igazságos tárgyalás lefolytatásának lehetőségétől való megfosztás. Mindezek alapján a jogkorlátozás nem felel meg az At. I. cikk (3) bekezdésében foglalt kritériumoknak, így kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Be. 744. § (3) bekezdését megsemmisíteni szíveskedjen.

5. Arányosság

Feltéve, de meg nem engedve, hogy a T. Alkotmánybíróság akként foglalna állást, hogy a Be. 744. § (3) bekezdése szerinti jogkorlátozás alkalmas egy fennálló legitim cél érvényre juttatására, valamint nincs enyhébb eszköz a jogkorlátozás megvalósítására, úgy indítványozó előadja, hogy a jogkorlátozás a T. Alkotmánybíróság gyakorlata alapján nem felel meg az *arányosság* kritériumának.

A T. Alkotmánybíróság korábban már kifejtette, hogy az arányosság vizsgálata körében az adott eljárásfajta keretein belül kell a vizsgálatot lefolytatni:

„Az arányosság vizsgálata körében továbbá az Alkotmánybíróság jelen ügyben is következetes gyakorlatával összhangban járt el: a részjogosítvány érvényesülését az adott eljárásfajta keretein belül, az eljárási szak sajátosságaihoz igazodóan értékelte.”

/19/2021. (V. 27.) AB határozat, [92] bekezdés/

Indítványozó előadja, hogy a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban, annak jellegénél fogva, amennyiben az igazságos tárgyalás lefolytatásának megtagadása eszközénél a Be. 744. § (3) bekezdésében meghatározottnál nem is lenne olyan enyhébb eszköz, amely az eljárás legitim célját biztosíthatná, úgy is aránytalan lenne a rendelkezés azon fordulata, mely

szerint „Ha az előkészítő ülésen nem jelenik meg és magát alapos okkal, előzetesen, haladéktalanul nem menti ki”. Ahogy arra indítványozó korábban, az alkalmasság kritériumának tekintetében utalt is, a mindennapi életben előforduló, vagy rendkívüli, előre nem látható körülmények fennállása nem zárható ki azon körülmények közül, melyek a tárgyalás tartását indítványozó terhelt meg nem jelenését eredményezhetik. Az előkészítő ülésen való megjelenés hiányát ugyanis okozhatják olyan mindennapi életben előforduló körülmények, mint például jelentős forgalmi dugó, vagy tömegközlekedési fennakadások, vagy olyan szerencsétlen, rendkívüli körülmények, mint közúti baleset, vagy egészségügyi okból fakadó rosszullet. A Be. 744. § (3) bekezdésének alkalmazása által így az egyedi eset körülményeire tekintet nélkül nem csak az önhibájukból meg nem jelenő terheltnek válnak érintetté, de az az önhibájukon kívül megjelenni nem képes terheltet is automatikusan, egyedi vizsgálat lehetőségét mellőzve fosztja meg a rendelkezés azon lehetőségüktől, hogy védekezésüket igazságos eljárási szabályokat biztosító tárgyaláson előadhassák. A Be. 139. § (1) bekezdése az általános szabályok szerinti eljárásban erre az esetre biztosítja az igazolási kérelem jogintézményét.

A Be. 744. § (3) bekezdése abban az esetben, ha a terhelt nem jelenik meg az előkészítő ülésen előzetes kimentés hiányában – függetlenül annak okától – automatikusan, az egyedi vizsgálat lehetősége nélkül fosztja meg a terheltet igazságos tárgyaláshoz való jogától, mely automatizmust a P/4. számon, valamint a P/5. számon csatolt bírósági végzések is alátámasztanak. Az indítványozó rá kíván mutatni, hogy az említett automatizmus és egyedi vizsgálat hiánya, továbbá a jelenlét elmaradása esetén az utólagos kimentés lehetőségének hiánya olyan jelentős, indokolatlan és önkényes alapjog-korlátozást valósítanak meg, melyek fényében a jogkorlátozás arányossága indítványozó álláspontja szerint nem állhat fenn.

Mindezek alapján a Be. 744. § (3) bekezdésében foglalt alapjog-korlátozás, mely szerint a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban a tárgyalás tartására vonatkozó indítványt a terhelt megjelenésének hiányában automatikusan visszavontnak kell tekinteni és a távolmaradás esetén utólagos kimentésnek nincs helye, aránytalan korlátozása a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványát képező igazságos tárgyaláshoz való jognak, vagyis a jogkorlátozás nem felel meg az At. I. cikk (3) bekezdésében foglalt kritériumoknak, így kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Be. 744. § (3) bekezdését megsemmisíteni szíveskedjen.

6. A jogorvoslathoz való jog járulékos sérelme

Az At. XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

Az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való jogról az alábbiak szerint foglalt állást:

„A jogorvoslat elvont alkotmányjogi fogalmát nehéz meghatározni, általában kettős jelentéstartalommal érvényesül: egyrészt igényérvényesítési lehetőséget, másrészt felülbírálathoz való jogot jelent. A felülbírálathoz való jog szorosan kötődik a bírósági, hatósági, közigazgatási jogorvoslati rendszerhez. Az Alaptörvény ezzel kapcsolatban úgy fogalmaz, hogy „mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti”. Ez az alapjog tehát az első döntéshez képest - amelyet eleve feltételez a megfogalmazás, függetlenül attól, hogy az milyen formában jelenik meg - egy második döntéshez való jogot

fogalmaz meg. A különféle eljárási kódexek sokszor saját jogorvoslat-fogalommal dolgoznak; ezek szerint a jogorvoslatnak van egy harmadik jelentése is: az, amit jogorvoslatként az eljárási kódexek meghatároznak. Vagyis a jogorvoslat kifejezés jelentheti magát azt az eszközt is, amelynek a segítségével az első döntés után a második döntést hozó fórumot használatba lehet venni (fellebbezés, panasz, kifogás, felfolyamodás, felülvizsgálati kérelem, keresetlevél). ”

/6/2020. (III. 3.) AB határozat, [94] bekezdés/

Az At. I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog csak a lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az indítványozó, mint terhelt részvételével folytatott eljárásban a jogorvoslathoz való jog lényeges tartalma mindkét alkotmánybíróági gyakorlatban kialakított tartalmi eleme tekintetében kiüresedett a Be. 744. § (3) bekezdésének alkalmazása és az igazságos tárgyaláshoz való jog fentiekben ismertetett sérelme által.

A felülbírálathoz való jog tekintetében a Be. 744. § (3) bekezdésének alkalmazása megfosztotta az indítványozót attól, hogy az első döntéshez képest – így a P/2. számon csatolt büntetővégzéssel szemben – második döntésben keressen jogorvoslatot, mindösszesen azért, mert önhibáján kívül, mentális egészségi állapota miatt nem volt képes megjelenni az előkészítő ülésen, mellyel kapcsolatban – az alkotmányjogi panasz IV.5. pontjában kifejtettek alapján – nem volt lehetősége sem önhibája hiányának okán utólagos kimentésre.

Az igényérvényesítési lehetőség vonatkozásában ugyanakkor a Be. 742. § (2) bekezdés értelmében alkalmas eszköz lehetett volna az indítványozó számára, hogy a tárgyalás tartásának kérésével a P/2. számon csatolt büntetővégzéssel szemben jogorvoslatot nyerjen, ám a Be. 744. § (3) bekezdésének alkalmazása nem csupán korlátozta, hanem egyenesen megfosztotta igényérvényesítési lehetőségétől pusztán egy önhibáján kívül álló ok felmerüléséből eredő mulasztása miatt.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítványozó igazságos tárgyaláshoz való jogának sérelme mellett járulékosan a jogorvoslathoz való jogának sérelme is bekövetkezett mind a jog felülbírálati, mind igényérvényesítési alakzata tekintetében, mivel a Be. 744. § (3) bekezdése megfosztotta az indítványozót a jogorvoslat keresésének lehetőségétől egy önhibáján kívül álló ok fennállása miatt. A Be. 744. § (3) bekezdésének alkalmazása így az At. I. cikk (3) bekezdésébe ütközően az indítványozó jogorvoslathoz való jogának lényeges tartalmát üresítette ki. A kifejtettek alapján kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Be. 744. § (3) bekezdését megsemmisíteni szíveskedjen.

V. ÖSSZEGZÉS

Az Alkotmánybíróság nemzetközi bírói gyakorlatra is tekintettel lévő következetes gyakorlatából kitűnik, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme önmagában egy részjogosítvány sérelme alapján nem állapítható meg, a jogsértésnek az egész eljárás tisztességtelenségét kell eredményeznie:

„Az Alkotmánybíróság a tisztességes tárgyaláshoz való jog alkotmányos tartalmára visszautalva rámutat, hogy a tárgyalás akkor tisztességes, ha annak során az eljárás törvényes keretei, az eljárási jogok érvényesülése biztosítva van. Kiemeli továbbá az Alkotmánybíróság, hogy következetes gyakorlata értelmében egyes eljárási szabályok megsértése konkrét esetben nem teszi szükségszerűen tisztességtelenné a teljes eljárást. Ennek oka, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmánybíróság értelmezésében >>olyan

minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. << (...). Ezzel összhangban az EJEB is akkor állapítja meg, hogy sérült a tárgyalás tisztességessége [EJEE 6. cikk (1) bekezdés], ha a lefolytatott eljárás egészében nem felelt meg a tisztességes tárgyalás követelményeinek.”

/19/2021. (V. 27.) AB határozat, [96] bekezdés/

A hivatkozott gyakorlatra is tekintettel indítványozó előadja, hogy a Be. 744. § (3) bekezdésének alkalmazása megfosztotta őt az igazságos tárgyaláshoz való jogától, a jogszabály értelmében ugyanis a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásban a terheltnek nem volt lehetősége arra, hogy az általános szabályok szerint lefolytatott teljes eljárásban adja elő védekezését mindösszesen azon oknál fogva, hogy mentális egészségügyi állapotából fakadóan objektíve, önhibáján kívül nem volt képes jelen lenni az előkészítő ülésen. Bár az indítványozó a formálisan jogellenesen megtartott elsőfokú tárgyaláson elő tudta adni álláspontját, a másodfokú és harmadfokú határozatok által indokoltá váló új eljárásban a P/2. számon csatolt büntetővégzés jogerősítő záradékkal való ellátásával, így a Be. 744. § (3) bekezdése alkalmazásával megfosztották az indítványozót attól, hogy az általa sérelmezett elsőfokú döntéssel, vagyis a büntetővégzéssel szemben tisztességes tárgyaláson jogorvoslatot keressen. Az alkotmányjogi panasz indokolásából kitűnő okok miatt így a Be. 744. § (3) bekezdésének alkalmazása olyan mértékben korlátozta az indítványozó igazságos tárgyaláshoz való jogát, továbbá üresítette ki jogorvoslathoz való jogának lényeges tartalmát, amely az egész eljárás tisztességtelenségét eredményezte.

Mindezek alapján kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy a Be. 744. § (3) bekezdését megsemmisíteni, valamint a jelen alkotmányjogi panasz I. pontjában foglalt kérelmeknek eleget tenni szíveskedjen.

Mellékletek:

P/1. számú melléklet – Ügyvédi meghatalmazás

P/2. számú melléklet – a Budai Központi Kerületi Bíróság 30.Bpk.753/2019/5. számú büntetővégzése

P/3. számú melléklet – a Budai Központi Kerületi Bíróság 22.B. 1072/2019/114. számú ítélete

P/4. számú melléklet – a Fővárosi Törvényszék 32.Bf.9400/2021/14. számú végzése

P/5. számú melléklet – a Fővárosi Ítéltábla 5.Hkf.20/2022//2021/6. számú végzése

P/6. számú melléklet – a sérelmezett döntés kérelmező részére történő átadásának igazolása

P/7. számú melléklet – a Budai Központi Kerületi Bíróság idéző végzése előkészítő ülésre

P/8. számú melléklet – igazolási kérelem és orvosi igazolás az indítványozó távollétéről

Budapest, 2022. 07. 14. napján

Tisztelettel:

indítványozó

Képv:

